

حسran ایران

3-08-1612:44:46 È

سروس رومی

سرشناسه: رومی، سیروس، ۱۳۲۲ -
عنوان و نام پدیدآور: دختران ایران؛ نخستین نشریه زنان شیراز/
سیروس رومی.
مشخصات نشر: شیراز: دانشنامه فارس: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، مدیریت فارس، ۱۳۴۵.
مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص: مصور. ؛ ۲۱/۵×۱۰/۵ سم.
شابک: ۷-۹۸۸-۶۰۰-۵۵۵۴-۹۸
وضعیت فهرست نویسی: فیا.
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: دختران ایران.
موضوع: نشریات ادواری - ایران - شیراز.
موضوع: زنان - ایران - شیراز - نشریات ادواری.
شناخته افزوده: موسسه فرهنگی پژوهشی دانشنامه فارس.
شناخته افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، مدیریت فارس.
بندی کتاره: PNO۵۴۹/الفP۳۱۳۹۵ :
رده بندی دیویی: ۷۹/۵۶۳۲ .
شمایحفظنامی ملی: ۴۱۸۵۴۸۵

دختران ایران
فخستین نشریه زنان شیراز

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
۹	آغاز روزنامه‌نگاری زنان در ایران
۱۲	پیش‌بینی روزنامه‌نگاری زنان در شیراز
۱۵	دختران ایران
۱۹	مفردات و کلمات شماره‌ها به تفکیک هر شماره
۲۳	فراوانی موضوع در دختران ایران
۲۶	تصویر در مجله دختران ایران
۲۷	معرفی زنان نامی در مجله دختران ایران
۳۰	سفر در دختران ایران
۳۹	اخطاریه‌ها
۴۳	آگهی در مجله دختران ایران
۴۹	نمونه‌ای از آثار درج‌شده در مجله دختران ایران
۵۳	شرح حال زنده‌دخت
۶۵	زنده‌دخت و شعر
۷۳	دیدگاه‌های دیگران در مورد زنده‌دخت
۷۸	نامه‌های ابوالقاسم عارف به زنده‌دخت
۹۷	اثری از زنده‌دخت شیرازی
۱۱۴	منابع

مقدمه

هرچند در نامه "دختران ایران" در نیمه‌های زمامداری و سلطنت رضا شاه منتشر شد اما با توجه به کند بودن حرکت‌های اجتماعی و حتی با وجود دگرگونی‌های بعدی هنوز جامعه در فرهنگی نشأت گرفته از دوره قاجار نفس می‌کشید به‌ویژه به "زن بدخت" زادهٔ اواخر دوره قاجار بود.

در اوایل و حتی تا اواخر دوره قاجار به بیشترین کارکرد اجتماعی زنان شرکت در مراسم مذهبی مانند روزه‌ها و عروسی و تفریبه بود، اما به مرور زمان دریافته‌اند که می‌توانند و باید در سرنوشت خود و کشورشان سهیم شوند.

نقش زنان در جنبش تنباکو آغاز حضور آنان در رویدادهای اجتماعی به صورت یکپارچه و کارآمد بود که نمی‌توان قدرت و ورهای مذهبی را در این مورد نادیده گرفت. تاثیر این جنبش بعدها در انقلاب مشروطیت خود را نشان داد و زنان به خود باوری نقش و توان خود در تغییرات بنیادهای اجتماعی دست یافتند و روشنفکران در بسط و توسعهٔ این خیزش بی‌تأثیر نبودند.

"میرزا ملکم خان، در روزنامه قانون که در لندن منتشر می‌شد با دفاع از حقوق دموکراتیک، در مورد آموزش زنان نیز مقالاتی منتشر می‌کرد، فتحعلی آخوندزاده، آزادی زنان را حق زنان می‌دانست. این روشنفکران ایرانی و بسیاری از آنان که تحصیلکرده اروپا بودند جو انقلابی تازه‌ای به وجود آوردند که با خواسته‌های به حق و برابر خواهی برخی از زنان ایران روبه‌رو

شد. در مجموع دوره جدید ورود زن ایرانی در کارزار سیاست و فعالیت‌های اجتماعی را می‌توان به حوادث ۱۱۰ سال اخیر کشور پیوند زد." (نوذری، ۱۳۹۰: ۳۲۶)

موفقیت زنان دربار در جنبش تنباکو باعث شد که قشر متفکر آنان که عموماً به دربار، دولتمردان، اعیان، بازرگانان و... وابسته بودند و تاحدودی تحصیلاتی در خانه یا بیرون از خانه داشتند به فعالیت‌های اجتماعی کشانده شوند و به تله‌های مبارزه علیه استبداد جهت به دست آوردن حقوق خود از طریق فعالیتهای فرهنگی را سازماندهی کنند. گهگاه در کنار فعالیت‌های سیاسی- اجتماعی زنان، مردان حضور می‌یافتند و نقش موثری در پیشرفت کار آنها داشتند.

"در چنین روزهای دشوار کشاکش بست نشینان شاه عبدالعظیم و دولت به بیان رسیدند. امیر بهادر، مادر را به حبس در تهران دعوت نمود. در روز موعود هزاران نفر از زن و مرد در محل عبور کالسکه شاه صف بسته و به نفع بست نشینان شاه عبدالعظیم و علی‌عین‌الدوله شعار می‌دادند. زمان پیاده شدن (شاه) در خانه امیر بهادر، زنی به نام جمعه‌ای را توسط یکی از پیش خدمت‌ها به شاه داد. بعدها مشخص شد که آن زن عده میرزا جهانگیر خان صوراسرافیل و مادر اسدالله خان جهانگیر بود که در جنگ مجلس کشته شد. این خانم یکی از زن‌های آزادیخواه و فداکار دوره مشروطیت و انقلاب ایران بود. منزل این خانم در دوره انقلاب محفل آزادیخواهان و سینه او مخزن الاسرار انقلابیون بود." (همان، ۱۳۲۸)

بدین ترتیب زنان برای حضور در فعالیت‌های اجتماعی جسور شده و انجمن‌های زنان را پیدا و پنهان تاسیس کردند. مدارس دخترانه نیز با تفکر آموزشی جدید گشوده شد.

اسامی برخی از زنان فعال اجتماعی به شرح زیر است.

طوبی آزموده، آغابگم (همسر ملک المتکلمین)، تاج السلطنه و افتخار السلطنه (دختران ناصرالدین شاه) صدیقه دولت آبادی، مریم عمید ملقب به مزین السلطنه، شمس الملوک جواهرکلام، فخر آفاق پارسا، محترم اسکندری، هما محمودی، صفیه یزدی، خانم دکتر کحال، زندهخت شیرازی، دره المعالی، ماهرخ گوهرشناس، بی بی خانم و ...

اسامی تعدادی از انجمن‌های زنان عبارت بودند از: اتحادیه غیبی نسوان، جمعیت نسوان وطنخواه، پیک سعادت نسوان (رشت)، مجمع انقلابی نسوان (شیراز)، شرکت خواتین اصفهان، انجمن حریت نسوان، انجمن همت خواتین، انجمن آزاد زنان، انجمن نسوان وطن، انجمن نسوان ایران، شرکت خیریه خواتین ایران، شورای هیات خواتین مرکزی و ...

فعالیت زنان در جامعه تاثیر بسیار زیادی بر مردم و به خصوص کسانی که تمایل به حضور زنان در جامعه داشتند گذاشت به طوری که تعدادی از روحانیون ایجاد مدارس بعد از این ضروری تشخیص دادند.

از این جمله می‌توان به "محمدحسین یزدی" مجاهد مشهور آن زمان یاد کرد که همسرش "صفیه یزدی" را برای افتتاح مدرسه‌ای دخترانه تشویق کرد. در راستای فعال شدن زنان در عرصه‌های یادی جامعه برای آگاه کردن مردم به ویژه دانش‌آموزان دختر، انتشار برنامه‌ها زنانه حس می‌شد و تعدادی از زنان درس خوانده و مستعد به این کار اقدام کردند و دامنه فعالیت‌های زنانه گسترش بیشتری یافت.

اوضاع نابه‌سامان ایران و دخالت‌های روس و انگلیس سبب رویدادهای شد که شیراز اجتماعی کشور را گسست. این رویداد کودتای اسفند ۱۲۹۹ خورشیدی بود. حادثه‌ای که اگر طراحان آن کسان دیگری و یا دولت‌های خارجی بودند به دست، سید ضیا الدین طباطبایی و رضا میرپنج به نتیجه رسید هرچند تا چهار سال بعد از آن یعنی تا آذر ۱۳۰۴ حکومت قاجاریه روی

کاغذ برپا بود. این دگرگونی به تحولاتی انجامید که زنان به خصوص در امور اجتماعی - فرهنگی به خواسته‌هایی هر چند محدود دست یافتند. با این همه ۷۵ سال از انتشار نخستین روزنامه در ایران (کاغذ اخبار - ۱۲۵۳ هجری قمری) می‌گذشت که در ماه رمضان ۱۳۲۸ هجری قمری مطابق با ۱۲۸ خورشیدی به همت "خانم دکتر کحال" اولین شماره "دانش" نخستین روزنامه زنان در تهران چاپ و منتشر شد.

8-08-1612:44:46 È